

Віктар Швєд

Родны схоў

Беласток 1991

Бібліятэчка Беларускага літаратурнага

аб'яднання „Белавежа” пад рэдакцыяй

Яна Чывіна

Кніжка трэцяя

Праект во кладкі

УЛАДЗІСЛАЎ ПЕТРУК

KAMUNIKAT.org

ВЯТРАК

За вёскай, у полі, на ўзгорку,
Дзе ўе цца гасці не ц-бальшак,
Аб долі задумаўся горкай
Стары спарахнелы вятрак.

,,Найбольш адзінокі на свеце,
Аджыў, як відаць, я свой век,
З мяне наスマхаетца вецер,
Пакіну ў мяне чалавек.

Не рвуцца ў палёт мае крылы,
Шчаслівых не ўбачыць ім дзён,
Не хопіць напэўна ім сілы
Каб з месца крануць мой жарон”.

ПАЛЯВЫЯ ДАРОГІ

Палявыя дарогі
Між гаёў і палеткаў,
Мае босыя ногі
Вас краналіся ўлетку.

На пастро нку карову
Сваю пасвіў на золку,
Часта ў по лі жытнё вым
Слухаў крык перапёлкі.

Палявыя дарогі
Павялі ў свет шырокі,
Затаміліся ногі,
Запаволелі крокі...

Палявыя дарогі
Па вандроўках багатых
Давядуць да парога
Роднай бацькавай хаты.

МАЯ МАЛЕНЬКАЯ АЙЧЫНА

Мая маленькая айчына,
Мой беластоцкі родны край.
Тут басанож стаптаў сцяжыны,
Што праляглі праз поле, гай.

Цаніць тут навучыўся працу,
Гамонку шчырую, народ.
І не магу цябе я страціць,
Ты – даражайшая штогод.

Далёка ад цябе – сумую,
Убачу – дык шчаслівы зноў.
У сэрцы заўсягды нашу я
Крыніцу мар маіх і сноў.

Мая маленькая айчына,
Я твой адданы верны сын.
Цябе ніколі не пакіну,
Мая калыска, мой спачын.

ДРЭВА КРАІНЫ

Расце няспынна
Дрэва қраіны.
Адна галіна –
Białorusini.

Дрэва қраіны,
Без перабою,
Квітнець павінна
З кожнай вясною.

Каб зноў у восень
Усім у хаты
Магло прыносіць
Свой плён багаты.

Калі ж галіна
Адна завяне –
Дрэва қраіны
У хворым стане.

*
*   *

Прывабнасць ко жнай кветкі-краскі
І сэрца ко жнага раскоша
Ёсць у звароце
„Калі ласка”
У польскай мове
„Bardzo proszę”.

Убачыш сонечны праменъ,
За ім і дня таемны вобраз
У прывітанні
„Добры дзень”
Даслоўнасць по лыскаму
„Dzień dobry”.

І беларуса ў, і паляка ў
Зайжды адолька ва хвалюе
І драгое слова
„Дзякуй”
І непаўторнае
„Dziękuję”.

У РОДНАЙ ВЁСЦЫ

Вось я ізноў у вёсцы Мора –
І цешыцца надвучай сэрца!
У старой студні доўгі жораў
Поіць бляшанае вядзерца.

Крадуся, п' ю ваду са смакам, -
Я ж тут бываю толькі госцем.
Можа пільнуе тут сабака
Слядоў міну лай маладосці?

Здаеща, ўсё тут не іначай,
Як і раней было – такое ж.
Слядоў сваіх, аднак, не бачу, -
Пазарасталі ўжо травою.

ГАНЧАРЫ

Ганчары прыехалі, ганчары!
І так стала весела на двары.
- Гладышы купляйце, гладышы! –
І бягуць за во зам малышы.

У збанко ў такі журботны звон!
Вабіць да сябе вяскоўцаў ён.
Многа іх, збанко ў і гладышоў,
Панясуць жанкі сабе дамоў!

У збанок пад матчынай рукой
Зацурчыць дух мяны сырадой.
Выклікаў натоўп дзіцячых мар
З гладышамі звонкімі ганчар.

СЕ НАКОС

Малаткі па бабках,
Як буслы клякочуць,
І плыве па вёсцы
Звон сталёвых кос.
І з расой выходзяць
Па кароткай ночы
На лугі сяляне –
Будзе сенакос!
У руках жылістых
Засвісталі косы,
Вострыя, як брытвы,
Голяць твар лугоў.
Лёг дыван квяцісты
Роўненка ў пракосах;
Млеюць, млеюць травы
Па слядах касцоў.
Выпесціла со ніца
Кожную сцябліну
І сухое сена
Пахнє быщам мёд.

Едзе на калёсах
Ласу нак скаціны.
Во дар сена ў клуні
Будзе цэлы год.

KAMUNIKAT.org

ЦЫГАНСКІ ТАБАР

У латах старыя шатры,
Што на вазах драбіністых,
І начныя на лузе каstry
Мне ўспамінаюцца часта.

І песні, што пад барабан
Ды сумныя гукі гітары
Спяваў бара даты цыган,
З асветленым полымем тварам.

І тыя, з дзяцьмі на руках,
Апрануты дзіўна цыганкі,
Што ў загадковых варажбах
Прадказвалі щасце сялянкам.

Ад' ехала ўсё іх добро,
І гора, і дзетак слёзы,
І тое пустое вядро,
Што гайдалася пад возам.

ПОЎНА ХАТА ЭКСПАНАТАЎ

Дзеда ўская хата
По ўна экспанатаў:
З карэнняў калыска,
Гліняная міска,
Драўляная лыжка,
Двайная гладышка,
Святыя іконы,
Круглы серп зублёны,
Вялікія кросны,
Када ўбец дзвіосны,
Каменныя жорны,
Дзяжа на хлеб чорны,
Стары кала ўротак,
Са сноўніцай мотак,
Гладкая качалка,
Крэсіва-запалка...

АГУЛЬКІ

Агулькі, агулькі,
Народныя песні.
Спявалі бабулькі
Іх з подыхам вес нім.
Красуні-дзяўчатаы
Цудоўна спявалі,
На лаўках ля хаты,
Бывала, сядалі,
І песні-вяснянкі
Ліліся па вёсках,
Да самага ранку
Плылі адгалоскі.

А дзе ж вы, агулькі,
Дзе песні-вяснянкі?

Памер лі бабулькі,
Старая сялянкі.
Бабулькамі сталі
Пявуні- дзяўчатаы
І ўжо задрамалі
Ля печак у хатах.

Дзе ж моладзь вясковая
З голасам звонкім?
Яна песні ловіць
Сучасныя з плёнкі.
Не хоча фальклору,
Народнае песні,
Яе не па ўторыць
Ужо на прадвесні.
І будзе такое –
Памруць нам бабулькі,
Ды возьмуць з сабою
Нат след па агульках.

СУШАНЫЯ ГРУШЫ

Я памятаю час асенні:
Мне і дагэтуль пах нуць грушы,
Што ў печы хлебнай на чарэні
Матуля безу пынку сушыць

І пах мядовы ў нашай хаце,
І выгляд груш сухіх хароши,
Што выгартае з печы маці
І спакваля ссыпae ў кошык.

Яны зімуюць у каморы,
І, асабліва, калі святы
Іх мама прыгаршчамі дорыць
Усім, хто толькі прыйдзе ў хату.

Матуля, помню, груши варыць,
Ямо, ажно трасуцца вушы...
Зноў у мінулым мае мары:
Мне сняцца сушаная груша.

КАЛЯДНІ КІ

З восьмікутнаю звяздою
Дзеці щэлаю гурбою
Выйшлі сёня на мароз.
З канца вёскі, на змярканні,
Пачалі калядаванне: -
Нарадзіўся нам Хрыстос!

Ад хаціны да хаціны,
Да гаспадароў гасцінных,
З каляроваю звяздой
Ходзяць радасныя дзецы,
Пад акенцам звязда с вециць.
Так прыгожа, Божа мой!

Праспявалі пад акенцам,
Дзверы заскыпелі ў сенцах,
На двор выйшаў гаспадар.
Ён з душэ ўнай асалодай,
Уручае, як за ўсёды.
Дзециям свой грашовы дар.

МІЛЫ ДРУЖА

Мілы дружа, слухаць горка,
Ты набыў дурных манер:
Брыдкаю за веш гаворкай
Мову родную цяпер.
Нат „тутэйшым”, як калісьці,
Не завеш сябе, дружок.
Адарваным з дрэва лісцем
Мкнеш, дзе дзымухне вецярок.

Мо, забыў адкуль паходзіш,
Што ты нарадзіўся тут?
Ты ж плюеш на асяроддзе,
На бацькоўскі родны кут.

Ты на гарадской пасадзе
Адчураўся ад сяброў.
Нават прозвіща ўжо зрадзіў
Сваіх прадзедаў, бацькоў.

І, магчыма, па парадку
Зробішты апошні крок:
Зрадзіш бацьку, зрадзіш матку,
Астанешся, як каюк.

АСІМЛЯЦЫЯ

Мы ад свайго ўцякаем і ўцякаем,
Быццам усе мы з нейкай горшай гліны.
І ў родным асяро дзі прападаем –
Мы мо вы выракаемся, айчыны.

І мёны дзецим мы даем чужыя,
Сва іх, спрадвечных, родных нам, не цэнім.
І толькі прозвішчы пакуль яшчэ старыя,
Ды прыйдзе час – і прозвішчы мы зменім.

І з кожным днём усё нас меней, меней –
У польскім моры расстаем няспынна.
І будзе згодным з праўдаю сцвярджэнне,
Што Польшча аднародная краіна.

ХТО МЫ?

У вёсцы пачаліся спрэчкі:
Жывем мы над адною речкой,
Адна зямелька ў апрацоўцы,
І молімся ў адной царкоўцы,
Адно ў нас сонейка, нябёсы,
Адным с палучаны мы лёсам,
Адно нам толькі не вядома
І нас хвалюе гэта: хто мы?
Азваўся Ян – тут найстарэйшы:
- Усё жыццё я быў тутэйшым.
Відаць, мы ад пачатку свету
Будзем тутэйшымі усе тут.
- Павінны кімсьці быць, вядома, -
Негаваркі азваўся Сёма, -
Усёткі людзі мы, не гускі,
Мяне завуць за ўсё ды рускім.
- Можа мы родам з Украіны? –
Тут запыталася Паўліна. –
Кажуць, што з украінскай мовы
За ўсё ды пазычаем слова.
Лявон дакінуў сваё слоўца:
- А можа ўсе мы тут літоўцы?

Было ж тут, пішучь летапісцы,
Княства літоўскæ калісьці.
- Жывем мы ў Польшчы, мы – палякі.
Запальчывы азваяўся Якаў.
Жывем мы ў прагрэсіўным свеце –
Ужо палякі мае дзеци.
Нервова ўскрыкнуў тут Кастксь:
- Дзе ж наша, браткі, Беларусь?
Бачу, пазбыцца мы гаговы
Нацыянальнасці і мовы.
І быццам бы нам невядома,
Адкуль выводзімся і хто мы.
І сапраўды ўжо слухаць горка,
Што наша брыдкая гаворка,
Што быццам бы мы з горшай гліны -
Цурацца роднага павінны,
Што быццам існуе прымус,
Каб свойго зрокся беларус.
Ніхто нас не змушае, брацця,
Каб свойго роднага цурацца,
Каб пастаянна, з года ў год,
Мы паміралі як народ.
Шануйма роднае, паверьце,
Каб ведаць хто мы, каб не ўмерці.

ВЁСКА МОР А

Сню: з вялікаю нагугай
Я ару зямельку плугам,
Плуг нялётка мне ўгрымаць.
І з агромнітай сявењкі,
Я. хлапчына маладзенькі,
Еду зёрны рассяваць.

На плячы з касой кляпанай
Луг касіць іду я рана,
З белай, срэбранай расой;
Зноўку серп бяру зублённы, -
Жаць іду я на загоны,
На палетак ро дны свой.

Сню, як мы зімой заўзята,
На таку цапамі з татам
Змалацлі ўвесь авёс.
Як у жорсткі час зімовы
З Белавежскай пушчы дровы
З татам позняй ноччу вёз.

Сніцца мне, што ў сенцах жыта
З татам я малоў нібыта
На хлеб чорны, аржаны.
Хлеб пякла матуля потым,
Елі мы яго з ах вотай...
Сны, цудоўныя вы, сны!

Не злічу ўжо, раз каторы
Снішся мне ты, вёска Мора,
І мая там маладосць.
Надалей мне часта сніся!
Хоць у снах мне адзвіся –
Я ж цяпер твой рэдкі госьць.

ПАДЗЯКА

За сэрца шырае,
За рукі ру плівыя,
За кожную казку,
За дабрату і ласку,
За матчыну пяшчоту,
За вечную турботу,
За цёплыя слова,
За любоў да мовы,
За роднасць з палямі –
Дзяку ю табе
Мама.

ДЗВЕ МАТКІ

]

У сястрынай хаце

век дажываюць

дзве маці

родныя

яе і мужа.

Адна кволая,

нядужая.

Другая –

сляпая.

Тая,

што мела зрок,

вяла сляпую

ў садок,

збирала

грушы ў кошык.

Сляпая

нясла

ў хату ношу.

Радасць
на тварах
у маці:
яшчэ патрэбныя
ў хаце.

KAMUNIKAT.org

*
*   *

Была зямля і добры дом –
лічыўся бацька кулаком.
Хоць на руках меў мазалі
І быў амаль што інвалід.
Хаця з прычыны хворых ног
Ён працаваць ужо не мог –
Сцвярджалася за ўсёды так:
Як ёсць зямля – дык ты кулак!
Было нядобра штосьці мець,
Ніхто не мог разбагацець.
Калі ты голы, як жабрак,
Тады ты добры – ты бядняк!
І з кожным годам, кожным днём
Край станавіўся бедняком.

АПУСЦЕЛАЯ ВЁСКА

Пайшоў бацька наш следам,
Як і трэба, за дзедам.
Гаспадарыў у вёсцы
На збяднелай палосцы.
Ну і мы ўслед за татам
Гаспадарылі з братам.
Ды ўжо нашыя дзеци
Разбрывліся па свеце.
У вясковых мы хатах
Дажываем век з братам.
Апусыела ўжо вёска,
Зарастае палоска.

КАЛІСЬЦІ БЫЎ ГАСПАДАРОМ

Калісъці ў вёсцы быў гаспадаром,
Сям' ю меў, поле, луг і добрых ко ней,
І ганарыўся ён сваім дабром,
Здабытым мазалямі на далонях.

Нічога ўжо не мае сёння ён.
Сын пераняў турботы, абавязкі.
І ў сынавай сям' і на схіле дзён,
Як хлеба, просіць ён – добра і ласкі.

У КЛЕТЦЫ З БЕТОНУ

У хатах з бярвенняў
Лясных, смаляных
Жылі па калені
Ў стагоддзях быльых.

А ўек наш дваццаты
Спяшаемся мы
З драўлянае хаты
Ў гіганты-дамы.

І птушка з балкона
Глядзіць, як на здзек:
У клетцы з бетону
Жыве чала век.

Я НЕ ПАТРЭБНЫ ТУТ НІКОМУ

Я непатрэбны тут нікому,
У калаўроце гара дс кім.
Мне вельмі хочацца да дому,
Туды, дзе буду родны ўсім.

Хачу сар дэч на па кла ніцца
Палям айчынным і лугам.
Напіцца з роднае крыніцы,
Даць волю сэрцу і нагам.

Хачу пачуць спеў жа ўру ковы,
І гоман белавежскіх дрэў,
І гукі беларускай мовы,
І песні роднае напеў.

Хачу я ў вас, лугі і гоні,
Пакінуць тлум у весь і змані
І цала ваць да слёз далоні
З зямлёю зродненых сялян.

ВЯРТАННІ

Не высушаць маіх карэнняў
Пласты асфальту і бетону.
Жывучых сокаў і натхнення
Мне родны кут дае да скону.

Чую пад босаю ступнёю
Кожны шматок сваёй зямліцы.
Усё тут блізкае, святое,
Я прычашчаюся ў крыніцы.

І ў шчабятанні жа ўру ковыム,
Што лъецца з высі напрадвесні,
Я чую гукі роднай мовы
І роднай беларускай песні.

Мне кроўныя сялян турботы,
Іх добрая і злая доля.
Сялянскага пах чую поту
У летнюю спякоту ў полі.

Калі спяваюць – падпяваю,
Іх кожнай цешуся удачай.
Няшчасце толькі за вігае –
Я плачу, калі нехта плача.

І ад калыскі да сканання
Булу ў душы я селяні нам.
Маё жыщё – гэта вяртанні
Няспынна ў родныя мясціны.

ВАСІЛЬКІ-ВАЛОШКІ

Глядзіце, глядзіце –
Валошкі у жыщে!
У золаце жыта
Так многа блакіту.
Міргаюць, як вочкі,
Да нас васілёчкі.
Пайду пакланюся
Красе Беларусі.

СУ НІЦЫ

Як зоры на паляне,
Рассыпаны су ніцы.
Сабрала іх у збане
Дзяўчына-чараўніца.

А хлопец топаў следам
І захацеў вадзіцы,
Як быццам бы не ведаў,
Што ў збане тым суніцы.

Калі ізноўку глянуў,
Крадком, каб не сурочыць,
Угледзеў зоры ў збане
І быццам зоры вочы.

ТРЫЯЛЕТ

Імкнуся сэрцам да кахранай –
Надоўга раздзяліў нас лёс.
Ён многа нам тугі прынёс,
Імкнуся сэрцам да кахранай.
Мне но ччу сніцца стук калёс,
Дамоў я еду пастаянна...
Імкнуся сэрцам да кахранай –
Надоўга раздзяліў нас лёс.

ІЗНОЎ МЫ РАЗАМ

Ізноў мы разам, дарагая,
Пасля расстання.
Са словам вернасці: кахаю,
Стрэлі світанне.

Ізноў мы цешымся сабою,
Шчыра, як дзеці.
І мы шчаслівя або
Ізноў на свеце.

Сабе ствараем свет уласны
І непаўторны.
Са шчаснай зоркай непагаснай
На небе зорным

Ізноў мы разам, дарагая,
І назаўсёды.
Са словам вернасці: кахаю,
П'ем шчасця слодыч.

АДЗІНОТА

Жанчын у цябе, кажаш, многа,
Значыць – не маеш нікога;
Доказ, што ты адзінокі,
Ад свайго шчасця далёкі.
Шчасце людское не ўсуме,
Сэрца не любіць тлуму,
Сэрцу трэба нямнога,
Сэрца шукае другога.
Шчасце людское, паверце,
У двух закаханых сэрцах.

ДАЗВОЛЬ ЦЯБЕ КАХАЦЬ

Мне сумна, надтга сумна, дарагая,
Балюча так, што слёзаў не стрымаць.
Прашу цябе, малю цябе ў ачай:
Дазволь цябе, дазволь цябе кахаць.

Далёка вельмі ад цябе, далёка,
Што толькі ў думках імагу паслаць
Сваё прызнанне-просьбу сінявокай:
Дазволь цябе, дазволь цябе кахаць.

Мне вечнасцю здаецца час расстання,
На жаль, канца расстання не відаць.
Я шлю сваё сардэчнае жаданне:
Дазволь цябе, дазволь цябе кахаць.

І з кожным новым днём расце, мацнее
Неўтаймаваны ў май сэрцы боль.
Прашу цябе з вялікаю надзейй:
Кахаць цябе, кахаць цябе дазволь.

ЗМЕНЛВАЯ, ЯК НАДВОР'Е

Думаў я – пакутваў столькі ж, -
Даў цябе ласкавы лёс,
У вачах тваіх вясёлкі
Зіхацелі, аж да слёз.

Нечакана бачу: зранку
Цяжка ўжо цябе пазнаць.
У вачах тваіх маланкі
Безупынна зіхацяць.

Стала страшна мне, вядома,
Стала грознай ты, павер,
І чакаць, напэўна, грому,
Засталосья мне цяпер.

ПАМІДОРЫ

Валянціне Тэрлецкай

Ах, памідоры, памідоры!
Прыехалі ў пасылцы „скорым”.
Такая ў сэрцы асалода –
Запахла раптам агародам.

Здалося што трymаю ў жмені
Я сонца летняга прамені,
Каштоўны дар зямлі айчыннай
Ад драгой маёй дзяўчыны.

Пунсо выя яны, як вусны,
І чырванеюць так спакусна.
Захоўва ўбы, здаецца, дзесяці
І цала ваў іх, каб не есці.

Пакаштаваў – дык як маліна!
Хацеў бы есці іх няспынна.
І бышчам я ўжо ў родным Моры...
Ах, памідоры, памідоры!

ГОСЦЬ

Калі ж у наш гасцінны дом
Нам госця прывядуць багі –
Ён любы нам, як весні гром,
І залаты, і дарагі.

Ды толькі пару дзён міне,
Не залатых папраўдзе дзён, -
Нашгосць паменшае ў цане,
Раптоўна срэбрам стане ён.

І запаволіць бег свой час,
З трывогай лічым мы дзянькі –
Калі ж пакіне ўрэшце нас
Госць, як жалеза, нам цяжкі.

ГОРЫ, ГОРЫ

Горы, горы
прадка жыце,
што там
на маёй арбіце?
Што рыхтуюць
мне нябёсы?
І што суджана
мне лёсам?
Што жыццё
мне абяца?
Можа – славу
прадракае?
Мо, пасля
майго сканання,
нат не будзе
ўспаміна ння ў? –
Ды стаяць
маўкліва горы.
Гора, гора...

*
*   *

Як вогнішча ўначы, жыщё людское:
Спачатку цепліца іскрынкай кволай
Агенчык доўга поўзае змяёю –
І попымем ус пыхвае вясёлым.

Яно гарыць сабе спакой на потым,
І прытухае на вачах лагодна.
Патлее так, скананае лянатай,
І попелам становіцца халодным.

ПАГАВАРЫ СА МНОЮ, МАМА

Памяці маці

У сне сваю матулю бачыў:
Яшчэ ў старое хаты сценах,
Малы я, у гадах дзіцячых,
Сяджу у мамы на каленах;

Матуля баіла мне казкі,
Песні цудоўныя с пявала,
Сваёю дабратой і ласкай
Мяне зусім зачаравала.

Ня ўло ўныя вы с ну хвіліны!
Няма, няма матулі ў Моры!
У снах маіх галубіць сына,
У снах маіх дзяцінства дорыць.

КАБ ХОЦЬ РАЗОК БУДЗІЛА МАМА

Бывала, мама будзіць рана:

- Ужо пара ўсташаць, сынок!

Прачнушыся, яшчэ заспаны,
Вяду я коней не лужок.

На лузе коні срэбны іней
Глытагаюць з вялаю трапой.

А я, скрунуўшыся ў лагчыне,
Хаваю ногі пад палой.

Так часта марыща, каб мама
Мяне будзіла хоць разок,
Каб мог я босымі нагамі
Ізноў пабегчы на лужок.

Хай як калісьці восень сцеле
Халодны іней – ну і што ж!
Бягу я ў думках ля аселиц
І малады, і басанож.

Не скажа мама: - Пасвіць коней
Устань, хутчэй устань, мой сын...
А іней сыплеца на скроні,
Як маладосці успамін.

KAMUNIKAT.org

ПРАМИАННЕ

Памяці бацькі

Кво лае дрэўца лясное бярозкі
Калісъці прынёс шустры хлопец
                                        у вёску.

Сталася дрэўца бяро зай ля тына,
А з шустрага хлопца – дарослы
                                        мужчына.

Гадоў прамінуў ужо сёмы дзесятак.
Бяроза красуецца кронай багатай -
З мужчыны зрабіўся слабенькі старэча.
Дрэмле ля дрэва, згорбіўшы плечы.
Пад стройнай бяро за ю месца пустое –
Не стала старэчы з сівой барадою.
Сумуе па ім прыгажу ня-бяроза,
Плынуць па лісточках расіначкі-слёзы.

ДЗЯЦІНСТВА

Не ведаюць аб гэтым нашы дзеци:
Яны найбольш шчаслівыя на свеце.
У іх вясна за ўсёды маладая,
Здаецца, ёй канца не будзе, краю.
Не ведаюць, калі ім бестурботна,
Што іх дзяцінства пройдзе беззваротна.
Ім прыйдзеца даведацца пра гэта,
Калі вясну ў жыщі заменіць лета.
І скажуць: як прыгожа нам жылося, -
Калі ў жыщі іх загасцюе восень.

СУМЛЕННЕ

Мне птушка помніцца на плоце,
Што мела жо ўценкі жывоцік.

А я, гарэлівы хлапчына,
У тую птушку кіем кінуў.
Думаў, што толькі напуджаю –
Яна ж упала, нежывая...
І доўга мёртвую ўжо птушку
Я на сваёй далоні гуашкаў.
Нябогу лашчыў я рукою
І паліваў яе вадою...

На жаль, усе мае турботы
Не ажывілі птушкі з плоту.

СОЛЬ ЗЯМЛІ

Колькі ж салёнага поту
За цяжкай у полі работай
Бацькам праліць было трэба,
Каб дома быў бохан хлеба.

Таму то і чэрствая луста,
Як соллю пасыплем густа,
Халоднай пальеш вадою,
Зда валася смачнай та кою

*
* * *

Аж кружища гала ва,
Пульсue машней кро ў у венах :
Дурманіць нас пахам трава,
Калі становіцца сенам.

Аж блякне нябёс сінява,
Што тут цішыня грабавая:
Ціхутка, ціхутка трава
На скошаным лузе ўмірае.

*
*   *

Па леце лодак ради смуткуе.
Ліс цём заплакалі галіны.
З кім у дарогу паплыву я?
Хіба ўжо толькі з успамінам.

Ты адплыла, а я тут з марай,
Як Рабінзон пасля крушэння.
Блukaю ў восеньскім пажары...
Я сам таксама ўжо асенні.

КРАСУЕ ЛЕС МОЙ ЗАЛАТЫ

Красуе лес мой залаты.
Нібыта ў казцы я, здалося.
Пад ногі сцелюща лісты,
Калі іх пафарбую восьень.

Яна ідзе на мой парог
І астaeцца дама седам.
Шукаю я жыцця дарог –
Са мною восьень крочыць следам.

Мянгэ ўжо з восьенню, відаць,
Ніхто ў жыцці не раз'яднае.
Калі мне з ёю сябраваць –
Заўжды хай будзе залатая.

ЧАС

Калі ўсё жыццё перамолата,
Калі ўсе хвіліны растрачаны –
Часу не купіш за золата,
Не атрымаеш у спадчыне.

Жыццё маем толькі адзінае,
Разумна жыць мусім, напружана.
Таму трэба кожнай хвілінаю
Больш даражыць, як жамчу жынай.

А МАЛАДЫЯ НАПРАСТКІ ЛЯЦЯЦЬ

А маладыя напрасткі ляцяць,
Здае ща ім – наперадзе замала,
Усё прабегчы хochaцца, абняць,
Усё зас воіць для сябе трывала.

Калі ім давялося пасталець,
Як стома стала да кучаць та ксама,
Ахвота знікла на прасткі ляцেць,
Працertyмі ідуць яны шляхамі.

Гадоў старых прыйшлося ім дажыць –
Падбегчы ўжо зусім няма ахвоты.
Не спешна стала да жыцця мяжы,
Якая можа ўжо за паваротам.

ЛЁС ЧАЛАВЕЧЫ

Лёс чалавечы –
Шчасце і мукі.
Радасць сустрэчы –
Горыч разлукі.
Слодыч кахання –
Сум адзіноты.
Людзей прызнанне –
З людзьмі турботы.
У блізкіх вера –
Расчараванне.
Планы, намеры –
Іх распаданне.
Расце маёмасць –
Растуць і страты.
Шчаслівы дома –
Або распяты.
Надзея ў дзецих –
Дзеци чужымі.
Дык ці ж на свеце
Шчасце магчыма?

Чакаць мы сталі:
Добра兹ыч лівы
Піхне ёс шалю
На бок шчаслівы.

KAMUNIKAT.org

ЗМЕСТ

Палявыя дарогі	5
Мая маленькая айчына	6
Дрэва қраіны	7
,,Прывабнасць кожнай кветкі-краскі”	8
У роднай вёсцы	9
Ганчары	10
Сенакос	11
Цыганскі табар	13
По ўна хата эксранатаў	14
Агулькі	15
Сушаныя грушы	17
Каляднікі	18
Мілы дружка	19
Асім іляцыя	20
Хто мы?	21
Вёска Мора	23
Падзяка	25
Дзве маткі	26
,,Была зямля і добры дом”	28
Апусцелая вёска	29
Калісці быў гаспадаром	30
У клетцы з бетону	31
Я непатрэбны тут нікому	32
Вяртанні	33
Васількі-валошкі	35
Суніцы	36
Трыялет	37

Ізноў мы разам	38
Адзінота	39
Дазволь цябе кахаць	40
Зменлівая, як надвор'е	41
Памідоры	42
Госць	43
Горы, горы	44
,,Як вогнішча ўначы жыццё людское”	45
Пагавары са мюю, мама	46
Каб хоць разо к будзіла мама	47
Прамінанне	49
Дзяцінства	50
Сумленне	51
Соль зямлі	52
,,Аж кружыцца галава”	53
,,Па леце лодак рад смуткуе”	54
Красуе лес мой залаты	55
Час	56
А маладыя напрасткі ляціць	57
Лёс чала вечы	58

KAMUNKAT.Org

Druk: Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość”
w Bielsku Podlaskim, ul. Dąbrowskiego 3.
Z. 863 90, A6 1500 egz.
